

Det hendte i 1993

En årskavalkade trykket i Årbok for Den norske kirke

JANUAR 1993

1

Samisk Kirkeråd trer i funksjon med sekretariat lokalisert i Tromsø. Den norske kirke er først av de nordiske folkekirker til å opprette et eget sentralkirkelig organ for en urbefolkning. Kirkemøtet i november 1992 vedtok enstemmig å opprette Samisk Kirkeråd, og valgte professor Nils Jernsletten, Tromsø, som rådets første leder. Det har de siste åtte år vært arbeidet for å få et eget nasjonalt organ som kan stimulere til at samisk kirkelivs egenart blir ivarettatt som en likeverdig del av Den norske kirke.

1

Fra årsskiftet registrerer det sentrale folkeregisteret innmelding i Den norske kirke ved dåp, samt utmeldinger av kirken. Opplysningene skal baseres på kvartalsvise oversikter fra prestekontorene.

3

I Hareid på Sunnmøre arrangeres spontan sympatigudstjeneste og fakkeltog i protest mot at en tamilsk innvandrerfamilie som natt til søndagen ble skamslått av en ungdomsgjeng.

6

Samisk Kirkeråd samles til sitt første konstituerende møte i Tromsø.

8

Hamar-domprost Nils Kristian Lie vinner avstemningen på ny biskop i Hamar etter Georg Hille. Lie får 123 førstestemmer og 266 stemmer totalt fra menighetsråd, prester, proster og professorer. På annenplass kommer generalsekretær Ole Christian Kvarme med 90 førstestemmer og 215 stemmer totalt. På tredjeplass følger rektor Rosemarie Köhn med 87 førstestemmer og 176 stemmer totalt. Ingen kvinne har tidligere vært så høyt oppe ved noen bispeavstemning. De to siste nominerte, generalsekretær Aage Müller-Nilssen og Irene Wenaas Holte får henholdsvis 34/190 og 14/79 i stemmetall som nummer 1 og totalt.

14

Biskop Sigurd Osberg vekker debatt etter uttalelser om samboerskap og synd i et fjernsynsprogram i NRK.

14

Kirkerådet går inn for generalsekretær Ole Chr. Kvarme som ny Hamar-biskop, mens domprost Nils Kristian Lie og rektor Rosemarie Köhn blir henholdsvis nummer to og tre i Kirkerådets avstemning.

15

Regjeringen vedtar å bevilge sju millioner kroner i 1993 til brannsikring av eldre kirker.

Pengene er starten på et fler-årig sikringsarbeid som omfatter middelalderkirker og trekirker fra 1600- og 1700-tallet.

15

Adjunkt Synnøve Brevik, Slemmestad, tilsettes av Kirkerådet som den første daglige leder av det nyopprettede Samisk Kirkeråd.

15

Det første offisielle kontaktmøtet mellom representanter for Den norske kirke og muslimske samfunn og organisasjoner finner sted i Oslo på initiativ fra Mellomkirkelig Råd.

16

Gjennombrudd i fredsforhandlingene i Guatemala. Kirkens Nødhjelp ved Petter Skauen og Det Lutherske Verdensforbund ved Gunnar Stålsett har stått sentralt i fredsforhandlingene.

FEBRUAR 1993

3

Det Norske Bibelselskap starter Aksjon Håndskrevet bibel. Kirkestatsråd Gudmund Hernes og Oslo biskop Andreas Aarflot skriver de første versene. Inntektene ved aksjonen går til barnebibler i Ukraina.

4

Start for den folkekirkelige aksjonen "Til alle" i Follo prosti i Borg bispedømme. Alle husstander inviteres pr.telefon til å motta en nyskrevet bok laget av og med mennesker i dette prostiet . To uker seinere inviteres mottakerne av boka til å delta i samtalegrupper i sin lokale menighet.

5

Rosemarie Köhn utnevnes til Hamar biskop og blir dermed Norges og Nordens første kvinnelige lutherske biskop - og den tredje kvinnelige lutherske biskop i verden.

8

Regjeringen vedtar å åpne muligheten for å sende kosovo-albanske flyktninger tilbake til sitt hjemland.

9

Mellomkirkelig Råd tar i en uttalelse avstand fra regjeringens vedtak om å utvise 2.000 kosova-albanere som har kommet til Norge som flyktninger.

11

Kirkerådet overleverer Stortingets kirke- og undervisningskomite en handlingsplan for etablering og finansiering av et kirkelig medlemsregister som kan tas i bruk fra 1997.

12

Fjorten kosovo-albanere fra asylmottaket i Salangen i Troms søker asyl i Elverhøy kirke.

19

Biskop Bjørn Bue varsler at han ikke vil forlenge prøveperioden for nattverdforvaltning ved

lekfolk i Stavanger Indremisjon.

MARS 1993

8

Kirkerådet og Organisasjonenes Fellestråd blir enige om å etablere et fast årlig kontaktmøte mellom representanter for de frivillige organisasjonene og de offisielle organer i Den norske kirke.

8

En formulering i ressursmateriale fra en arbeidsgruppe under Kirkerådet til liturgi i forbindelse med markeringen av 8.mars, vekker reaksjoner. I forslaget til syndsbekjennelse brukes tiltalen "Gud vår mor og far".

10

Rabbiner Michael Melchior tildeles "Brobyggerprisen 1993" av Norske Kirkeakademiers Fellestråd.

17

Den amerikanske evangelisten Billy Grahams kampanjemøter overføres pr. satelitt til 41 møtesteder i Norge.

18

Gunnar Stålsett varsler at han trekker seg som generalsekretær i Det Lutherske Verdensforbund med virkning fra 1.november 1994, og flytter hjem til Norge etter 9 år ved LVF-hovedkvarteret i Genève.

22

Stiftelsen Kirkeforskning etableres på et møte i Kirkerådets lokaler mellom representanter for de seks hovedsamarbeidspartnerne og Kirkedepartementet til stede. Styrets første leder blir Gunhild Hagesæther.

29

Biskopene kommer under vårmøtet på Modum ikke med noen ny uttalelse om homofili, men blir enige om å utrede spørsmål om seksualitet og samliv fram til neste vårmøte. Biskopene ønsker kontakt med de homofiles organisasjoner i dette arbeidet. Biskopene kritiserer partnerskapsloven og advarer prestene mot å gi etter for et eventuelt press i retning av å innføre vigselstilkende seremonier for homofile par. Bispemøtet ber Presteforeningen om å finne fram til tjenestelige retningslinjer for forholdet mellom prester som er motstandere av kvinnelig preste-tjeneste og den kvinnelige biskop på Hamar. Nyutnevnt Hamar-biskop Rosemarie Köhn deltar som observatør på vårens bispemøte på Modum.

30

Partnerskapsloven vedtas i Odelstinget. Loven åpner for registrert samliv mellom homofile.

APRIL 1993

1

Plan for dåpsopplæring kommer på samisk. Det er første gang det kommer en større plandokument på samisk fra Den norske kirke.

2

Ragnar Andersen må forlate stillingen som sokneprest i Kvæfjord, men får en halv million kroner i erstatning. Trondenes herredsrett fradømmer Andersen stillingen for "å få normalisert tilstanden i menigheten".

15

Med støtte fra Det Lutherske Verdensforbund skal Hjemmenes Dåpsrings dåpsopplæringspakker for barn lanseres internasjonalt.

15

Høringsfrist for å uttale seg om omgjøring av helligdag til arbeidsdag. Kristi himmelfartsdag og 2. pinsedag var de mest utsatte helligdagene. Kirkerådet, Bispemøtet og bispedømmerådene kommer med likelydende uttalelser: - Ta Gro-dagen i stedet. Ikke omgjør noen av de kirkelige helligdagene til arbeidsdag. Også fagorganisasjoner går mot regjeringens forslag om å gjøre Kristi himmelfartsdag til arbeidsdag. I Stortinget er det senere ingen stemning for forslaget om å sløyfe en helligdag.

18

For første gang siden reformasjonen holdes det katolske messer i domkirkene i Stavanger og Bergen. Det skjer i forbindelse med 150-årsjubileet for den katolske kirkes nye historie i Norge.

21

50 ledere i Den norske kirke og dens organisasjoner forfatter et opprop med tittelen "Kirkens grunnvoll og oppdrag". De advarer mot "falsk og villedende lære" og mot at "Guds ord reduseres til en mening av relativ verdi".

21

Det blir kjent at kirkebrannene i 1992 representerer et verditap på minst 80 millioner kroner.

MAI 1993

4

Hilde Margrethe Sæbø Fjeldstad kalles til rektor ved Den Evangelisk Lutherske Frikirkes presteskole. Kvinner ordineres ikke til preste-tjeneste i kirkesamfunnet.

12

Atle Sommerfeldt tilsettes som ny generalsekretær i Mellomkirkelig Råd etter Trond Bakkevig, som begynner som sokneprest i Røa i Oslo. Sommerfeldt kommer fra stillingen som assisterende generalsekretær i Det kristne råd i Botswana. Det var seks søkere til stillingen.

20

Rosemarie Köhn vigsles til biskop i Hamar av biskop Andreas Aarflot, med kongeparet til stede i en fullsatt Hamar domkirke. Köhn er Nordens første lutherske kvinnelige biskop. Børre Knudsen, Ludvig Nessa og Per Kørner ble brakt inn til politiavhør etter anti-abort aksjon utenfor kirken før gudstjenesten.

28

Over 100 misjonærer i Norsk Luthersk Misjonssamband advarer i et fellesbrev til organisasjonens hovedstyre mot en hard linje i den såkalte "Mæland-saken". De uttrykker frykt for splittelse i organisasjonen.

JUNI 1993

7

Den norske kirkes presteforening har utarbeidet nye formuleringer i "kjørereglene" for samarbeid uavhengig av syn i kvinneprestspørsmålet. Bakgrunnen er situasjonen etter at Den norske kirke har fått kvinnelig biskop.

12

"Marsj for Jesus" samler 12.000 nordmenn i flere norske byer.

13

Sokneprest Harald Bekken i Vålerengen i Oslo holder takkegudstjeneste for dyrene.

15

Høgskoledosent Ole Gunnar Winsnes og sokneprest Bjørn Sandvik ansettes som henholdsvis daglig leder og forsker i den nyopprettede Stiftelsen Kirkeforskning, (KIFO).

18

Justisminister Grete Faremo varsler at regjeringen ikke vil snu og gi kosova-albanerne midlertidig oppholdstillatelse i Norge. Men hun påpeker at politiet ikke skal pågripe flyktninger i kirkene.

20-30 Det Lutherske Verdensforbund holder sitt årlige rådsmøte i Kris-tiansand. Hovedtemaet er "Guds folk - nasjonenes folk", med foredrag av den sør-afrikanske biskop Manas Buthelezi og kirkeminister Gudmund Hernes. I sin årsrapport kommer generalsekretær Gunnar Stålsett inn på begrepet "rettferdig krig" i forbindelse med aktuelle konfliktområder i verden. Dette forårsaker stor uenighet på møtet som etter lang debatt vedtar en uttalelse om konfliktene på Balkan.

De 49 rådsmedlemmene velger med klar margin Hong Kong som sted for verdensforbundets neste generalforsamling i 1997. Trondheim får bare Norges egen stemme.

23

20 prester i prestekjole går i prosesjon i Tromsøs gater som en protest mot regjeringens hjemsendelse av kosova-albanere.

28

Biskop Øystein I. Larsen vil ikke at kommunelege Ellen B.Pedersen skal nektes nattverd i Myre kirke i Sør-Hålogaland bispedømme. Kapellan Jon Syver Nordbye fastholder sin beslutning om å nekte kommunelegen adgang til nattverdbordet fordi hun forsvarer gjeldende abortlov.

JULI 1993

2

Generalforsamlingen i Det Norske Misjonsselskap velger sokneprest Trond Hylland (53), Røyken, til ny formann etter Halvard N.Sveen.

4

En kvinne tar opphold i Tingvoll kapell for å unngå å bli fratatt omsorg for datteren.

7

Den norske Santalmisjon velger prost Ole D.Hagesæther (53), Oslo, til ny formann etter Leif M.Haanes.

7

Kirkerådet vedtar at de neste Norske Kirkedager skal arrangeres i Trondheim i 1997 som økumeniske kirkedager.

7-11

Norske Kirkedager arrangeres i Fredrikstad. Ca. 1.700 påmeldte deltakere, men omkring det dobbelte på de største arrangementene. Motto: "Ved rennende vann". En kirkelig stormønstring med et bredt spekter av kirkelige kulturytringer. Den sør-afrikanske erkebiskopen Desmond Tutu i spissen for en rekke internasjonale gjester. Norske Kirkedager 1993 gjør utpå høsten opp regnskapet med 400.000 kr. i underskudd.

9

Synodemøtet i Den Evangelisk Lutherske Frikirke forkaster et forslag om å gi lekfolk større innflytelse i kirkesamfunnet.

29

For første gang siden reformasjonen i 1537 holdes en katolsk messe i Nidarosdomen. Messen representerer høydepunktet i markeringen av 150-årsjubileet for reetableringen av Den katolske kirke i Norge. 2000 er tilstede.

AUGUST 1993

1

Atle Sommerfeldt begynner i stillingen som generalsekretær i Mellomkirkelig Råd for Den norske kirke etter Trond Bakkevig.

1

Lov om partnerskap trer i kraft. Registrering av partnerskap har - med unntak av retten til vigsel og adopsjon - de samme rettsvirkninger som inngåelse av ekteskap.

3-14

For første gang på 30 år kommer verdenskonferansen om tro og kirkeordning - Faith and Order - sammen. 300 kirkeledere fra hele verden er samlet i den spanske byen Santiago de Compostella.

6

De første homofile par registrerer partnerskap i Oslo Rådhus etter den nye loven om registrert partnerskap.

14

Adresseavisen rapporterer om mangeårige skattefrie utbetalinger til sangere og musikere i Nidarosdomen.

25

Den norske Lausanne-komiteen utfordrer 40 kirker og organisasjoner til å være med på en felles evangeliseringsoffensiv i siste del av 90-årene.

SEPTEMBER 1993

17

Kirkerådet vedtar å opprettholde sitt støttemedlemskap i Landsforeningen mot Aids. Flere kristelige organisasjoner har meldt seg ut på grunn av de kontroversielle virke-midler landsforeningen har brukt i sitt arbeid.

18-19

Det norske lutherske Indremisjonsselskap markerer sitt 125 årsjubileum med blant annet å fylle Oslo Konserthus.

20

Første ordinære rådsmøte i Norges Kristne Råd. De som er med ved starten er Den norske kirke, Den katolske kirke i Norge, Det Norske Baptistsamfunn, Metodistkirken i Norge, Frelsesarmeen, Det Norske Misjonsforbund og Den Evangelisk Lutherske Frikirke.

30. sept. -6 okt.

Biskopenes høstmøte kommer med en uttalelse om kirkeasyl. Biskopene vil ha drøftet spørsmålet om om det skal innføres seks måneders prøvetid for prester. Rosemarie Köhn deltok for første gang som ordinært medlem av Bispemøtet.

OKTOBER 1993

1

Generalsekretær Gunnar Stålsett i Det Lutherske Verdensforbund utnevnes i statsråd til ny rektor ved Det praktisk-teologiske seminar ved Universitetet i Oslo. Han etterfølger den nyutnevnte Hamar-biskopen Rosemarie Köhn og tiltrer 1. november 1994.

1

Stiftelsen Kirkeforskning starter opp med lokaler i Kirkens Hus og med Ole Gunnar Winsnes som daglig leder og Bjørn Sandvik som forsker.

10 og 17

Valgdag(er) for menighetsrådsvalget i 1355 menigheter i Den norske kirke. 9.100 medlemmer velges for en ny fireårsperiode. Tre av fire tok ikke gjenvalg ved forrige valg.

14

Forslaget til Statsbudsjett for 1994 inneholder ikke forslag om nye kirkelige stillinger. Etter budsjettforlik mellom Arbeiderpartiet og Kristelig Folkeparti sikres midler til 24 nye stillinger for prester, kateketer og soknediakoner pluss vikarmidler til presteskaper.

22-23

Den kristelige folkehøgskolen feirer sitt 100 årsjubileum.

25

Representantskapet i Norsk Lærerakademi vedtar å starte en ny kristelig lærerhøgskole. Den legges til Bergen og planlegges startet høsten 1996.

NOVEMBER 1993

1

Den såkalte "vannskille-konferansen" vedtar en uttalelse som understreker at "Bibelen er øverste autoritet i kirken, og alt kirken sier og gjør skal prøves på Guds ord".

5

Presentasjon av de kirkelige planene for Erkebisppegården i Trondheim. Nidaros bispedømmekontor flytter dit fra 1997 og det blir avsatt lokaler Kirkemøtet.

8

En arbeidsgruppe oppnevnt av Bispemøtets arbeidsutvalg for å utrede homofili-spørsmålet, er nå i gang med sitt arbeid. Arbeidsgruppen er bedt om å komme med en utredning til Bispemøtet høsten 1994.

12-14

Ungdommens Kirkemøte arrangeres for første gang. Det skjer i forkant av det ordinære Kirkemøtet i Bergen. "Ung i kirken" er hovedsak på møtet.

14-19

Kirkemøtet i Bergen. Kirkestatsråd Gudmund Hernes bruker sin åpningshilsen til sterk kritikk av kirkeasylet og kirkens begrunnelse for det. Ungdom, alkoholen som samfunnsproblem, barnefamilienes situasjon, en handlingsplan for vern om menneskelivet og misjon er de største sakene på det 10. kirkemøtet.

17

Det Norske Bibelselskap presenterer Markusevangeliet på sør-samisk.

19

Ved avslutningen av Kirkemøtet i Bergen kommer en felleserklæring om kirkeasyl mellom de sentralkirkelige råd og Regjeringen ved Justisdepartementet. Kirkeasylantene må forlate kirkene innen 1. desember hvis de vil ha sine asylsøknader behandlet på nytt. Mer enn 600 sitter på dette tidspunkt i kirkeasyl, de langt fleste av dem kosova-albanere. Noen har oppholdt seg i kirkeasyl i hele ni måneder.

DESEMBER 1993

1

Kosova-albanerne i kirkeasyl benytter seg av tilbudet om ny behandling av sine asylsøknader og er innen tidsfristen flyttet ut av kirkene og over i asylmottak.

8

Festgudstjeneste i Oslo domkirke i anledning tildelingen av Nobels Fredspris til ANC-leder Nelson Mandela.

10

Ingrid Vad Nilsen fra Den norske kirke tilsettes som den første generalsekretær i det nyetablerte Norges kristne råd. Pastor Lars Erik Nordby fra Metodistkirken er formann for det nye felleskirkelige rådet, som nå omfatter åtte tros-/kirkesamfunn i Norge.